

บทที่ 2

การดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา

ตอนที่ 1 กล่าวนำ

สงครามจิตวิทยานั้น มีลักษณะและขอบเขตแตกต่างกับสงครามแบบอื่นๆ ก็เพราะเป็นสงครามที่ต้องกระทำกันตั้งแต่เวลาปกติติดต่อกันจนไปถึงระยะเวลาที่ต้องใช้อาวุธ และแม้ว่าสงครามที่ใช้อาวุธจะ 'ได้สิ้นสุดลงแล้วก็ตาม สงครามจิตวิทยาก็ยังคงดำเนินต่อไปตลอดระยะเวลาเท่าที่มนุษย์ยังต้องการใช้ความคิดในการต่อสู้ป้องกันตัว

โดยปกติแล้วสงครามย่อมมีอยู่หลายประเภท คือ สงครามเย็น สงครามจำกัด สงครามทั่วไปที่ไม่ใช้อาวุธปรมาณู หรือที่ใช้อาวุธปรมาณู สงครามปฏิวัติ

สงครามประเภทต่างๆ เช่น สงครามเย็น สงครามจำกัด สงครามทั่วไป และสงครามปฏิวัติ เหล่านี้เป็นการดำเนินสงครามเบ็ดเสร็จ คือ ต้องใช้กำลังคนและกำลังทรัพยากรทั้งชาติ เข้าต่อสู้ จึงจะทำให้ประเทศชาติรอดพ้นภัยจากสงครามของผู้รุกรานได้

สำหรับสงครามเย็น สงครามจำกัด และสงครามทั่วไปนี้ เป็นการกระทำระหว่างรัฐบาลของประเทศที่เป็นข้าศึกแก่กัน แต่สงครามปฏิวัตินั้นเป็นการกระทำของบุคคลในประเทศต่อรัฐบาลที่ปกครองประเทศนั้น ฝ่ายปฏิวัติจะปฏิบัติการสำเร็จ หรือรัฐบาลจะทำการปราบปรามลงได้สำเร็จอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกำลังคนและกำลังทรัพยากรของชาติที่จะสนับสนุนฝ่ายใด

สงครามจิตวิทยาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้กำลังคนสนับสนุนรัฐบาลของตนในการดำเนินสงครามเบ็ดเสร็จ เมื่อพิจารณาแบบต่างๆ ของสงครามแล้ว จะเห็นได้ว่าก่อนที่ผู้รุกรานจะใช้กำลังอาวุธปฏิบัติการนั้น ผู้รุกรานจะต้องดำเนินสงครามจิตวิทยาให้บังเกิดผลเสียก่อน เพราะสงครามจิตวิทยาเป็นปฏิบัติการอย่างหนึ่งที่มุ่งกระทำต่อความคิดและความเชื่อของบุคคลและกลุ่มบุคคลโดยตรง

ตอนที่ 2 ลักษณะและขอบเขตของ ปจว.

2.1 ในทัศนะของนักวิชาการจะเป็นการปฏิบัติการจิตวิทยาหรือสงครามจิตวิทยาก็ตาม ย่อมมีความหมายอย่างเดียวกัน คือ การใช้กรรมวิธีทางจิตวิทยาต่อบุคคลหนึ่ง เพื่อให้บังเกิดผลดีแก่ฝ่ายเรา บุคคลกลุ่มหนึ่งที่ว่า คือ ใคร ?

ถ้าเป็นบุคคลชาติเดียวกัน ในประเทศเดียวกัน ต้องระมัดระวังอย่าใช้คำนี้เป็นอันขาด ส่วนการวางแผนที่จะสร้างความจงรักภักดีนั้น กระทำอย่างรอบคอบและปกปิด

ถ้าเป็นบุคคลชาติอื่น พันธมิตร บุคคลในประเทศถูกศัตรูยึดครองแล้ว เราอาจเลือกใช้ "การปฏิบัติการจิตวิทยา" หรือ "สงครามจิตวิทยา" ได้ตามกรณี

ข้อพึงระลึกรูปอย่างหนึ่ง ก็คือ ศัตรูได้ใช้การปฏิบัติการจิตวิทยา หรือสงครามจิตวิทยา กระทำต่อบุคคลของเราโดยที่เราไม่รู้ตัว และกว่าจะรู้สึกก็สายเสียแล้ว เช่น การเปลี่ยนประชามติของคนอเมริกันอัน

เกี่ยวกับนโยบายสงครามในเวียดนามนั้น ก็เป็นไปตามวิธีการของการปฏิบัติการจิตวิทยา หรือสงครามจิตวิทยา คือ ฝ่ายข้าศึกได้ใช้เวลาประมาณ 4 - 5 ปี เขียนหนังสือประมาณ 250 เล่ม เขียนบทความประมาณ 5,000 - 6,000 บทความ ลงติดต่อนิตยสารซึ่งคนอเมริกันสองกลุ่มนิยมอ่านมาก คนสองกลุ่มนี้ได้แก่พวกปัญญาชนกับพวกชนชั้นกลางที่อยู่ส่วนบน ผลจึง ปรากฏว่ารัฐบาลของประธานาธิบดีนิกสันต้องเปลี่ยนนโยบายสงครามเวียดนามได้

สงครามในอดีตนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ย้อนหลังไปแล้ว ความมุ่งหมายของผู้รุกรานในการทำการปฏิบัติการจิตวิทยา ก็คือ การทำลายกำลังใจในการสู้รบของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเข้าใจเอาว่า การมีอาวุธที่มีอำนาจในการทำลายสูงแล้ว จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องยอมแพ้โดยเร็ว เพราะเป็นการทำลายกำลังใจในการสู้รบไปพร้อมๆ กัน แต่สงครามในเกาหลีได้พิสูจน์ให้เห็นว่าอาวุธที่มีอำนาจในการทำลายสูงนั้นไม่สามารถทำลายกำลังใจได้

สงครามเวียดนามระหว่างสหรัฐฯ กับเวียดกงและเวียดนามเหนือ ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่ากำลังใจในการสู้รบนั้นมิใช่การมาจากกำลังอาวุธที่มีคุณภาพเหนือกว่า แต่มาจากเทคนิคของการปฏิบัติการจิตวิทยา และสงครามจิตวิทยา ทั้งในประเทศเวียดนาม ในสหรัฐฯ และในประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสงครามในเวียดนาม

2.2 บทบาทของการปฏิบัติการจิตวิทยา

1) ปัจจัยสำคัญในการวางแผนนั้น มีอยู่ 2 ปัจจัย คือ

- ภูมิประเทศ
- องค์บุคคล

โดยทั่วไปเราพิจารณาภูมิประเทศก่อน แล้วจึงพิจารณาองค์บุคคลที่อยู่ในภูมิประเทศที่เป็นเป้าหมายของเรา

2) บุคคลที่อยู่ในภูมิประเทศดังกล่าวนี้ เราต้องศึกษาหรือหาปัจจัยมูลฐานต่างๆ ที่จะทำให้นุคคลเหล่านั้นมีทัศนคติ ดังต่อไปนี้

- เข้ามาเป็นพวกเรา โดยเห็นด้วยกับนโยบายของเรา
- ถ้ายังไม่เห็นด้วย ก็อย่าให้ศัตรูเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลเหล่านี้แล้วกลายเป็นศัตรูแก่เรา
- ถ้าศัตรูเข้าไปมีอิทธิพลต่อความนึกคิดของบุคคลเหล่านี้แล้ว เราจะต้องต่อสู้ในการเปลี่ยนความนึกคิดของบุคคลเหล่านี้ ไม่ให้รับเป็นศัตรูแก่เรา

3) การเปลี่ยนทัศนคติดังกล่าวนี้ ต้องใช้ความรู้อย่างละเอียดของการปฏิบัติการจิตวิทยาจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจิตวิทยา ที่ได้รับการศึกษาอบรมแล้วเป็นอย่างดี จึงจะทำงานดังกล่าวนี้สำเร็จ (ในประเทศรัสเซียเองได้จัดตั้งกระทรวงการก่อวินาศกรรมและการโฆษณาชวนเชื่อ) ขึ้น ดำเนินการเปิดโรงเรียนการโฆษณาชวนเชื่อ 6,000 แห่ง และส่งผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนี้ออกไปปฏิบัติงานนอกประเทศมากกว่า 375,000 คน)

โดยสรุปก็คือ การที่จะทำให้แผนดำเนินงานหรือแผนยุทธการสำเร็จสมบูรณ์นั้น ฝ่ายวางแผนจะต้องเอาชนะจิตใจประชาชนที่เป็นตัวการสำคัญในการดำเนินตามแผนนั้นเสียก่อน

4) ในทางการเมือง จึงได้เฟื่องและใช้การปฏิบัติการจิตวิทยามากกว่าในทางทหาร เพราะการเมืองนั้นอยู่เหนือการเศรษฐกิจและการทหาร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ถ้าผู้รุกรานวางแผนการบ่อนทำลายในทางการเมืองเป็นผลสำเร็จแล้ว ผู้รุกรานก็ไม่ต้องใช้กำลังทหารเลยแม้แต่คนเดียว

5) การรุกรานในปัจจุบันจึงมุ่งหนักไปในด้าน “มิใช่ทหาร” เป็นหลัก ซึ่งได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เพราะเมื่อด้าน “มิใช่ทหาร” ต้องประสบความสำเร็จแล้ว รัฐบาลปัจจุบันก็จะถูกเปลี่ยนเป็นรัฐบาลที่ผู้รุกรานได้เตรียมการเอาไว้พร้อมอยู่ก่อนแล้วได้โดยง่าย

การจลาจล วุ่นวาย หรือภาวะวิกฤตทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เช่นนี้ย่อมเป็นไปตามแผนการก่อการร้ายของฝ่ายที่ต้องการล้มรัฐบาลเสรีทั้งสิ้น และแผนการดังกล่าวนี้จำเป็นต้องใช้บุคคลในประเทศนั้นเป็นตัวลงมือดำเนินการ ดังนั้น การปฏิบัติการจิตวิทยาหรือสงครามจิตวิทยาจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการที่จะเปลี่ยนจิตใจคนส่วนน้อยในประเทศนั้น ให้เกลียดชังรัฐบาลของตนจนถึงหยิบอาวุธขึ้นทำการสู้รบในขั้นต่อไป

2.3 กรรมวิธีในการดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา

1) การดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาให้บังเกิดผลดีนั้น จะต้องดำเนินการอย่างเดียวกับยุทธการทางทหาร กล่าวคือ ต้องมีการวางแผนอย่างมีระเบียบ โดยกำหนดเป้าหมาย กำหนดงานที่จะให้เป้าหมายทำตามกำหนดระยะเวลา กำหนดโฆษณาให้ประสานหัวข้อการโฆษณาเพื่อให้เข้าถึงเป้าหมาย

2) การวางแผนในการดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา ก็กระทำเช่นเดียวกับการวางแผนยุทธการทางทหาร กล่าวคือ ต้องมีการลำดับงานดังนี้

- กำหนดเป้าหมาย เพื่อให้เป้าหมายนั้นทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนการทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจ หรือทางทหาร

- หารายละเอียดให้มากที่สุด ในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของเป้าหมาย โดยเฉพาะเรื่องความจำเป็น ปัญหาความเดือดร้อน ซึ่งเป็นงานของแผนข่าวกรองปฏิบัติการจิตวิทยาหรือสงครามจิตวิทยา งานนี้จะได้จากการศึกษาพื้นที่หรือการวิจัยบุคคล ซึ่งได้กระทำติดต่อกันมาตั้งแต่เวลาปกติ

- รวบรวมสื่อโฆษณา เพื่อให้อยู่ในความควบคุมของฝ่ายเรา โดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียง และสิ่งพิมพ์ทุกชนิด

- กำหนดหัวข้อการโฆษณา เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของฝ่ายเรา และให้ถูกกับรสนิยมของเป้าหมาย

- กำหนดรายละเอียดในการใช้สื่อโฆษณาทุกประเภท โดยเฉพาะประเภทเข้าถึงตัวเป้าหมายหรือประเภทตัวบุคคล ส่วนประกอบสิ่งพิมพ์และวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ การแสดงต่างๆ ถือเป็นสื่อโฆษณาประกอบหรือสนับสนุนเพื่อประเภทตัวบุคคล

- คัดเลือกสื่อประเภทตัวบุคคลอย่างละเอียด เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะเป้าหมายเป็นแห่งๆ ไป

- ทำการวิเคราะห์การโฆษณาชวนเชื่อของข้าศึก เพื่อหาสิ่งต่อไปนี้ เนื้อหา (Content), เป้าหมาย (Target), ผล (Effect), และประเภทของสื่อ (Media)

โดยปกติการวิเคราะห์เพื่อหาเนื้อหา เป้าหมาย และผล เป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาหรือสงครวมจิตวิทยา เพราะถ้าเราไม่รู้ว่าจะศึกษาเรื่องอะไร ต่อใคร และได้ผลอย่างไรแล้ว การดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาหรือสงครวมจิตวิทยาของเราก็ผิดพลาดหมด

- เมื่อได้หลักฐานตามที่กล่าวมาแล้ว จึงกำหนดแผนยุทธการการปฏิบัติการจิตวิทยาหรือสงครวมจิตวิทยา ซึ่งจะต้องมีเจ้าหน้าที่เฉพาะในเรื่องนี้หลายคน อย่างน้อยก็ต้องมี ฝ่ายวางแผน, ฝ่ายปฏิบัติการ, และฝ่ายข่าวกรอง

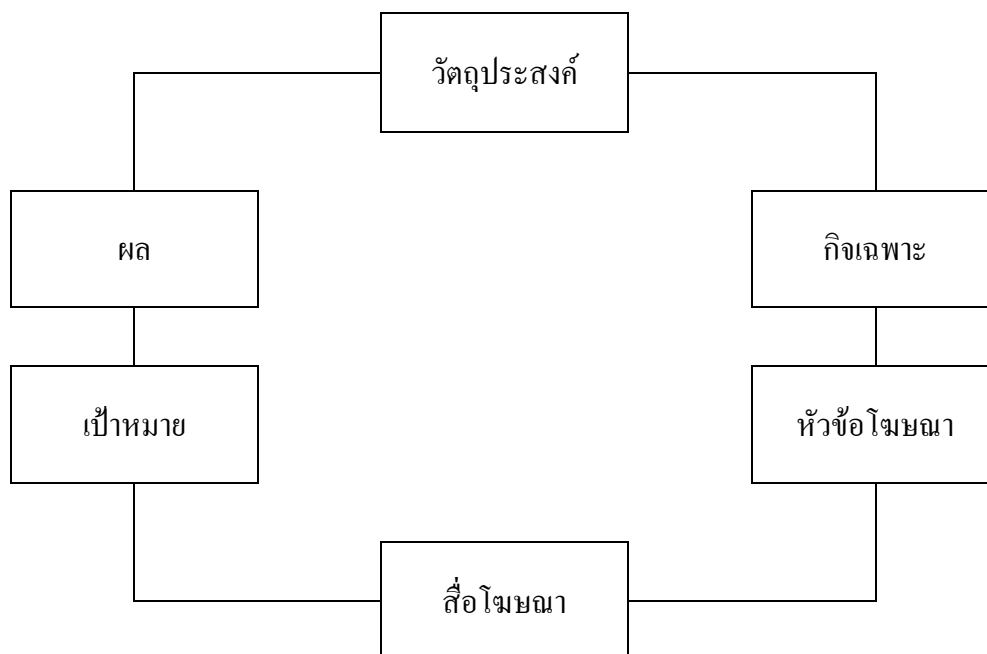
สำหรับหน่วยใหญ่ก็ต้องมีหลายคน หน่วยเล็กขนาดกองพลควรมี 3 คน งานเหล่านี้ต้องกระทำด้วยการปกปิด จึงจำเป็นต้องมีห้องปฏิบัติการ มีแผนที่สถานการณ์ ที่สำคัญที่สุด ก็คือ การดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาหรือสงครวมจิตวิทยานั้น มิใช่เป็นแต่เพียงการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร แต่เป็นการปฏิบัติยุทธการอย่างหนึ่งเพื่อผลในทางการเมืองและเศรษฐกิจ ที่เราต้องรีบดำเนินการเรื่องนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ข้าศึกดำเนินการบ่อนทำลายทางการเมืองและเศรษฐกิจได้สำเร็จเท่านั้น

2.4 การวางแผนสำหรับการดำเนินการสงครวมจิตวิทยา

1) ความต้องการในการวางแผน การวางแผนสงครวมจิตวิทยานั้น โดยธรรมดาไม่แตกต่างไปจากการวางแผนเพื่อการยุทธหรือการยุทธหรือการปฏิบัติการอื่นๆ เลย ความต้องการในหลักใหญ่ๆ เพื่อให้การวางแผนสงครวมจิตวิทยาสำเร็จลุล่วงไปได้โดยรวดเร็ว และเรียบร้อยนั้น ได้แก่ ความต้องการดังต่อไปนี้ ความชำนาญ (Skills), ข่าวสาร (Informations), ข่าวกรอง (Intelligence), และอุปกรณ์ (Equipments)

2) ความมุ่งหมายในการวางแผน การวางแผนสงครวมจิตวิทยานั้นย่อมเป็นที่ทราบกันแล้วว่า มุ่งหมายที่จะให้สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารอย่างเต็มที่ แต่ก็ย่อมเป็นเรื่องธรรมดาที่ในประเทศของชาติที่เป็นเป้าหมายที่ดี หรือในยุทธบริเวณหนึ่งก็ดี ความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจ การพัฒนาอาวุธยุทธภัณฑ์ การขนส่ง การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนวัฒนธรรมหรือสังคมของข้าศึก ย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้เสมอ ไม่ว่าเวลาใด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ย่อมมีส่วนทำให้แนวความคิดในการวางแผนสงครวมจิตวิทยาต้องหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปอยู่เรื่อยๆ ด้วย ดังนั้น นายทหารสงครวมจิตวิทยาจึงจำเป็นต้องหมั่นวิเคราะห์ผลการปฏิบัติประจำวันอยู่เสมอ หมั่นตรวจและทดสอบแผนที่กำลังดำเนินอยู่ รีบเร่งพัฒนาแผนที่คาดหมายไว้ว่าจะต้องดำเนินต่อไปในอนาคต

3) วงรอบของการดำเนินสงครวมจิตวิทยา เป็นกรรมวิธีต่อเนื่องกัน โดยการวิเคราะห์และกำหนดเป้าหมายและจุดอ่อนต่างๆ วัตถุประสงค์ กิจเฉพาะ หัวข้อโฆษณา สื่อที่จะใช้ เป้าหมาย และผลที่ได้รับ กรรมวิธีในการดำเนินสงครวมจิตวิทยานั้น เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ จึงน่าจะเริ่มยุทธวิธี และในการเสริมความมั่นคงนี้ ควรจะได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินสงครวมจิตวิทยาของแต่ละขั้นตอนอย่างไร

ต่อจากนั้น ก็กำหนดกิจเฉพาะของการดำเนินสงครามจิตวิทยาต่อไป เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ การที่จะให้บรรลุตามกิจที่ได้กำหนดไว้ได้นั้น จำเป็นจะต้องแสวงหาหัวข้อเรื่องในการเผยแพร่ต่อไป

เมื่อได้หัวข้อโฆษณาที่จะใช้ในการกระจายหรือแพร่ข่าวแล้ว ก็จะต้องพิจารณาว่าจะใช้สื่อชนิดใดเป็นหนทางให้ไปสู่บุคคลที่เป็นเป้าหมายได้ ส่วนเป้าหมายก็ยังสามารถจำแนกออกได้เป็นหลายประเภท เช่น กรรมกร นักศึกษา เยาวชน ทหาร ตำรวจ ชวนา พ่อค้า พระ ข้าราชการ ฯลฯ

ในการพิจารณาเพื่อหาผลการดำเนินสงครามจิตวิทยาว่า เท่าที่ได้กระทำไปมีผลมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์และวิจัยของฝ่ายเรา

ปัจจัยที่สำคัญยิ่งของการดำเนินการสงครามจิตวิทยาที่ได้ผลดีมีน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับค่าของข่าวกรองทางสงครามจิตวิทยา โดยเฉพาะหัวข้อโฆษณาที่จะแสวงหามาได้นั้น ส่วนมากมักจะได้มาจากการแสวงประโยชน์จากจุดอ่อนหรือจุดต่อแหลม เป็นธรรมดาไม่ว่าจะในสังคมของชาติใดก็ตาม ย่อมมีจุดอ่อนหรือจุดต่อแหลมบังเกิดขึ้นได้เสมอ เพราะสังคมต่างๆ ไปมิใช่จะมีแต่คนดีเสียทั้งหมด และมีใช่ว่าสังคมต่างๆ จะมีแต่ความดีงามและความเข้มแข็งเพียบพร้อมไปเสียทั้งหมด ตัวอย่างของจุดต่อแหลมของฝ่ายตรงข้าม ได้แก่ การเลือกตั้งไม่ยุติธรรม ระบบตำรวจลับ รัฐบาลได้รับคะแนนนิยมจากประชาชนเป็นส่วนใหญ่ การแตกแยกของพลเมืองในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความยากจน การถูกบีบบังคับในทางการเมือง การขาดแคลนที่ดินและที่พักอาศัย ระบบการเก็บภาษีไม่เป็นธรรม กำลังทหารอ่อนแอ ความอ่อนแอของบุคคลชั้นนำ ความเสื่อมของบุคคลชั้นนำหรือหัวหน้าหน่วย การถูกโอบล้อม ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจ ฯลฯ จุดอ่อนเหล่านี้เป็นเครื่องมืออย่างดีที่จะแสวงประโยชน์เพื่อนำไปดำเนินสงครามจิตวิทยาหรือโฆษณาจูงใจเป้าหมายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้

4) ส่วนประกอบของแผน

- ความมุ่งหมายที่หวังผลโดยแท้จริง ภายในกรอบจำกัดของนโยบายที่ได้ตั้งขึ้นไว้
- การวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานการณ์โดยย่อ
- แหล่งต่างๆ ของข่าวสาร
- การจำแนกเป้าหมาย และหนทางเข้าสู่เป้าหมายนั้น
- แนวหรือหัวข้อที่จะใช้ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย
- สิ่งต่างๆ ที่จะใช้
- การอำนวยความสะดวกกับการประสานงาน เพื่อให้แผนนั้นบรรลุผลหรือไม่
- ข้อพิจารณาว่าแผนนั้น จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายระยะไกลหรือไม่
- ข้อพิจารณาว่า แผนนั้นจะใช้กับการปฏิบัติทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีหรือไม่
- การอนุมัติแผนอย่างเป็นทางการ กับการแจกจ่ายแผน

5) แผนภาคคะเน โดยเหตุที่ไม่อาจคาดได้แน่นอนว่า ความจำเป็นในการทำสงครามจิตวิทยานั้นจะอุบัติขึ้นเมื่อใด ? ที่ใด ? และสมควรจะทำอย่างไรต่อไป ? ดังนั้น จึงต้องมีการสร้างแผนภาคคะเนไว้ล่วงหน้าก่อน เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นฉับพลันทันใด ก็สามารถปฏิบัติตามแผนดังกล่าวนี้ได้ทันที แผนภาคคะเนนี้จะต้องทำขึ้นให้ครอบคลุมสถานการณ์ต่างๆ ได้หลายๆ อย่าง เช่น สถานการณ์ตอนสิ้นสุดสงครามหรือสถานการณ์เมื่อมีการใช้อาวุธลับที่คิดค้นขึ้นใหม่ๆ ฯลฯ เป็นต้น

6) วัตถุประสงค์และกิจในการดำเนินการทางจิตวิทยา

- นิยาม วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติการทางจิตวิทยา คือ จุดหมายทางการทหาร ทางการเมือง ทางการเศรษฐกิจ หรือจุดหมายอื่นใด ซึ่งการที่จะบรรลุถึง (จุดหมายนี้) หรือจะทำให้ราบรื่นไปได้ ก็ด้วยการใช้วิธีปฏิบัติทางจิตวิทยา กิจหรืองานในการปฏิบัติการจิตวิทยา คือ โครงการเฉพาะอันหนึ่งซึ่งถ้าทำให้สำเร็จลุล่วงไปแล้ว จะทำให้วัตถุประสงค์ทางจิตวิทยาบรรลุผลแนวหรือหัวข้อในการปฏิบัติการจิตวิทยา คือ แนวการชักชวนซึ่งได้กำหนดขึ้นเพื่อช่วยทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ การปฏิบัติในการปฏิบัติการทางจิตวิทยา คือ การปฏิบัติการโดยเฉพาะอย่างหนึ่ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้งานในการปฏิบัติการทางจิตวิทยาบรรลุผลสำเร็จ นโยบายแห่งชาติ เป็นวิธปฏิบัติเฉพาะทั้งหลาย ซึ่งได้กำหนดขึ้นไว้เพื่อให้วัตถุประสงค์ของชาติบรรลุผลสำเร็จ พันธกิจของชาติ คือ ภาระเฉพาะ เพื่อสนับสนุนนโยบายของชาติเป็นพิเศษ

2.5 การทำแผนวงสงครามจิตวิทยา โดยปกติคำสั่งเกี่ยวกับสงครามจิตวิทยา จะมีระบุไว้ในแผนวงสงครามจิตวิทยา ซึ่งแนบอยู่ตอนท้ายของแผน หรือตอนท้ายของคำสั่งยุทธการ หรืออาจแจกจ่ายออกไปในรูปเอกสารแนะนำ คำสั่งชี้แจงก็ได้ ในระดับหน่วยขนาดใหญ่ขึ้นไปจนถึงกระทรวงกลาโหม หรือคณะเสนาธิการผสม อาจส่งคำสั่งออกไปในรูปของคำแนะนำ แนวทางปฏิบัติ หรือคำสั่ง อันระบุถึงนโยบายทางทหารอย่างกว้างๆ

ผนวกของสงครามจิตวิทยา จะต้องมีลักษณะชัดเจน (Clear) สั้น (Concise) และสมบูรณ์ (Complete) ทั้งต้องให้สามารถสนับสนุนแผนทางยุทธการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

การทำผนวกสงครามจิตวิทยานั้น จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ชำนาญพิเศษผ่านสงครามจิตวิทยาหลายสาขาร่วมกันจัดทำขึ้น และผนวกดังกล่าวนี้ควรจะต้องบรรจุเรื่องราวอันเกี่ยวข้องกับการข่าวสารทางยุทธการทั้งปวงที่หน่วยรองควรจะได้รู้ เช่น ข่าวสารที่ควรทราบจากหน่วยสนับสนุนฝ่ายเดียวกัน, สถานการณ์ฝ่ายข้าศึก, ข่าวสารเกี่ยวกับหน่วยขึ้นสมทบหรือหน่วยแยกของหน่วยบัญชาการ, รายละเอียดเกี่ยวกับภารกิจ ความมุ่งหมาย และหน้าที่, แนวความคิดในการปฏิบัติ, วิธีการต่างๆ ที่ใช้ส่งข่าวสารให้หน่วยรองทราบ, การมอบหมายหน้าที่ทางยุทธการให้กับหน่วยรอง, เรื่องอันควรเน้นและเรื่องควรละเว้น หลีกเลียง, ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับนโยบายอันเกี่ยวข้อง, ชุรการและการส่งกำลังบำรุง, คำสั่งการบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสาร

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น คำสั่งปฏิบัติการทางสงครามจิตวิทยามักออกไปในรูปแบบของบันทึกคำสั่ง ซึ่งมักประสานงานกันไม่ได้ดีพอ คำสั่งนโยบายในปัจจุบันเป็นลักษณะของคำสั่งสงครามจิตวิทยาที่มีระบบอันมีเหตุผลดีขึ้น โดยธรรมดาคำสั่งสงครามจิตวิทยาจะปรากฏออกมาในรูปผนวกประกอบคำสั่งยุทธการทั่วไป

ข้อสำคัญที่ไม่ควรลืม ก็คือ การทำผนวกสงครามจิตวิทยานี้ มิได้หมายความว่า จะต้องทำให้สั้นจนขาดความแจ่มแจ้งชัดเจน การประสานงานกับส่วนอำนาจการอื่นๆ ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการทำผนวกสงครามจิตวิทยา

*****